

LÄGESKOLL

LAXSVEPET

2023

STIFTELSEN FÖR
ÖSTERSJÖLAXEN

Innehåll

Laxsvepet 2023	3
Torne, Lainio och Muonio	4
Kalixälven	5
Råneälven	6
Luleälven	7
Åbyälven	8
Byskeälven	9
Kågeälven	10
Rickleån	11
Vindelälven	12
Öreälven	13
Lögdeälven	14
Moälven	15
Ljungan	16
Testeboån	17
Emån	18
Mörrumsån	19
Om Stiftelsen för Östersjölaxen	20

Laxsvepet 2023

Stiftelsen har ett nära samarbete med förvaltningsorganisationerna i våra Östersjälvar och vi har frågat dem hur årets säsong varit hittills i deras älvar och åar.

Sammanfattningsvis:

Det ser oroväckande ut för de flesta bestånden i våra Östersjälvar. Yrkesfisket som började den 17 juni brukar normalt fiska upp sin kvot om ca 20 000 laxar på bara två veckor. I år har de inte lyckats att fiskat in halva sin kvot efter 3 veckor.

Yrkesfisket har dessutom bytt till sig mer lax av danskarna och ytterligare 3 000 laxar ska fiskas efter den svenska kusten. Lax som inte verkar finnas. Sverige har bytt sill/strömning, som det heller inte finns, till det danska fisket. Detta är en bedrövlig förvaltning då det är uppenbart att den sista fisken ska fångas trots att alla tecken visar på en fullständig kollaps.

Frågorna som vi ställt till förvaltningsorganisationerna.

- Berätta kort om hur säsongen varit hittills hos er. När kom fisket igång, vattenstånd och vattentemperatur?
- Mer eller mindre lax och öring än tidigare år, utifrån sportfiskefångster och ni som har fiskräknare?
- Mer eller mindre fiskare som fiskar hos er?
- Har ni sett tecken på sjuk eller rent av död lax eller öring i ert vatten?
- Vad tror ni orsakar den svaga uppvandringen i år?

Torne, Lainio och Muonio.

1. Mycket trög säsong. Det har fångats fisk från säsongens start, men det har varit den sämsta säsongen sen man började att räkna uppstigen lax 2009. Vattnet sjönk drastiskt från rekordhöga nivåer till lågt sommarvatten på under 14 dagar. Tempen har sedan 10 juni legat på mellan 17 och drygt 20 grader.
2. Mindre i räknaren och mindre fångat.
3. Svårt att säga. De som kommer långväga ifrån verkar komma i alla fall men de ortsborna fiskar inte mycket alls. Så det är ganska lugnt efter älvarna.
4. Inget bekräftat än, det har hittats en lax med ett märke efter vad som troddes kunde vara från nejonöga.
5. Rekordlångt vatten och höga temperaturer lär ju inte hjälpa men det är för tidigt att säga, först när vi får kallare förhållande och förhoppningsvis en sommarflod igen kan vi bedöma situationen.

I tillägg: Det verkar dock som om det är ett år med stor lax, de fångster som har gjorts under säsongen har primärt varit stor fisk, med en handfull över 20 kg/120 cm.

Kalix

1. Säsongen började bra, första laxen landades 27 maj. Sedan minskade fångsterna dramatiskt för att sedan avta med extremt låga vattenflöden och varma temperaturer i älvarna (Kalix älven & Ängesån)

2 Det är mindre lax till dags datum än föregående år. Fångstrapporterna just nu pekar mot 25% av fångst av lax, jämfört med samma period ifjol. 1 lax på kroken i år mot 4 i fjol. Det är oroväckande, för laxen bland sportfiskare och boende i området.

3 Lite mindre antal fiskare. Något färre svenskar troligen pga utav det varma vädret.

4. Vi har inte fått in några sådana rapporter.

5. Rykten säger att de även får mindre fisk i havet. Kan det ha att göra med att sommaren 2018 var extremt varm och torr?

Råneälven

1. Säsongen inleddes med höga förväntningar på grund av bra skjuts i vattnet i och med en hyfsad vårflod. Däremot har många rapporterat att man sett väldigt lite lax på ytan och ett bottenår var därför väntat. Temperaturerna blev snabbt ganska höga vilket ledde till att färre laxkort än vanligt såldes = laxfiskarna sköter sig.

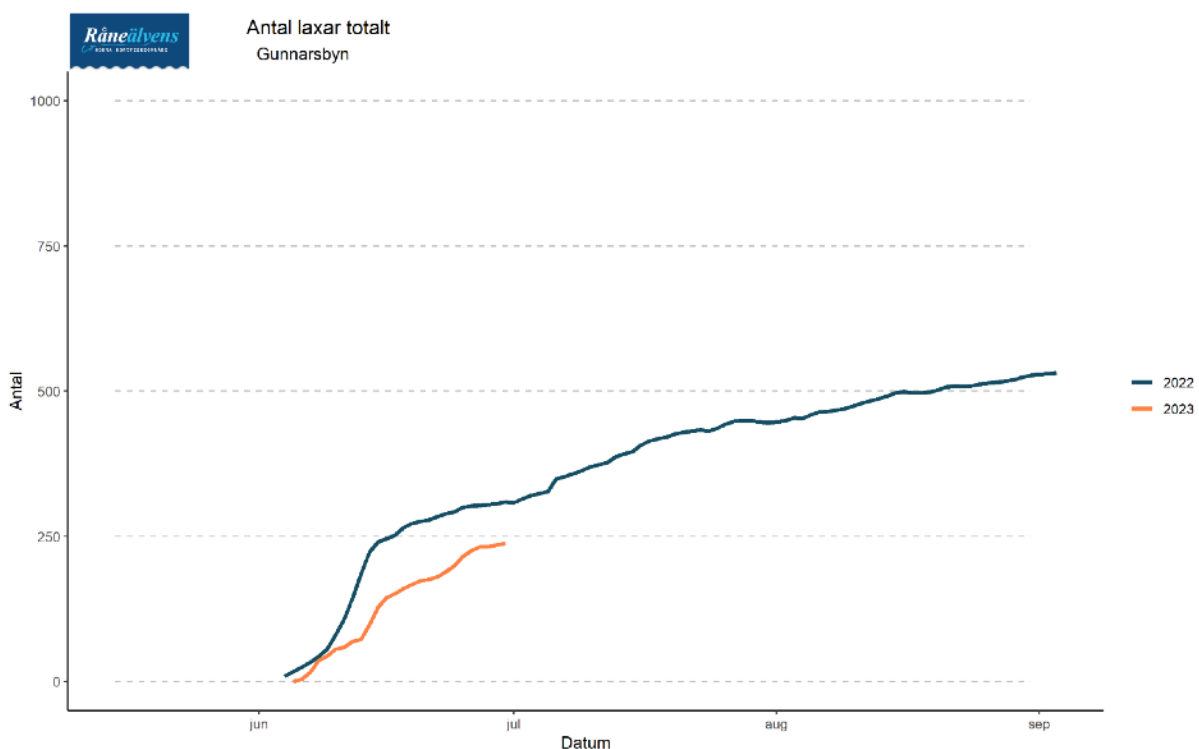
2. Vi ser en svagt positiv trend i antalet havsöringar som fångas men det är fortfarande väldigt låga siffror. Vi har Öringen fredad och alla rapporterade Öringar har återutsatts. Laxen verkar gå mot sitt sämsta år på väldigt länge – När Juni månad summerats har 22 % färre laxar stigit jämfört med samma tidsperiod 2022 som även det var ett väldigt dåligt laxår. Totalt sett har 4 Havsöringar fångats och endast 3 laxar. Alla har återutsatts.

3. Det är färre som fiskar lax än vanligt.

4. Inga tecken på sjuk eller död lax.

5. Ingen aning men katastrofal fiskeförvaltning i Östersjön hjälper knappast till. Problemet ligger troligen till havs.

Jag bifogar en figur med årets uppgång jämfört med 2022.

Luleälven

Byarna som får fiska med nät i Lule älv rapporterar en trög start på säsongen.

De få laxar som dom fångats har varit stora, 14-15 kg. Minsta vägde 11 kg.

Sannolikt beror detta på låga vattenflöden och höga vattentemperaturer.

2022 var ett normalt laxår.

1. Havsöring-fisket under maj och fram till början av juni var bra. 800 registrerade havsöringar. Lax: Lule älv är en sen älv. Vid midsommar börjar laxen att stiga. Den första spöfångade laxen kom upp den 1 juli vilket är en vecka senare än normalt.

Än så länge har det fångats 3 st laxar och 1 havsöring på spö, från 25 juni till idag.

2. Betydligt färre.

3. Färre som fiskar pga den låga vattennivån.

4. Nej. Inga rapporter.

5. Svår fråga. Säl, mindre med sill och strömming i havet, låga vattennivåer, varm vatten.

Åbyälven

1. För Åbyälvens del så började säsongen ungefär som vanligt men vi noterade ganska tidigt att säsongen skulle bli sämre än vanligt både gällande vårfiske på öring och laxsäsongen. Optimala flöden i början men lite fisk på väg ut från älven och var bara en kort period som det var ett normalt fiske på öringsblänkare i älven.

2. Laxsäsongen blev lite som vi hade väntat oss med tanke på hur resultatet från elfisket sett ut tidigare år men att det skulle bli så dåligt som det blev är olyckligt för framtiden.

Värmen kom redan i mitten av juni vilket gav höga vattentemperaturer och stänging av fisket så slutet av juni var älven mesta dels stängd på grund av temperatur över 18 grader med toppnotering på 22grader.

Fångstrapportering så långt på säsongen enligt nedan.

	Antal	största	Besa	Nystigen	Återutsatt	Avlivade
Abborre	8	30			8	0
Gädda	10	70			10	0
Harr	25	54			25	0
Lax	5	100	4	1	5	0
Öring	44	70	20	24	37	7

3. Antal fiskare något mindre än tidigare år

4. Inga sjuka fiskar noterade.

5. Orsaker till den svaga uppvandringen för Åbyälven beror nog delvis på tidigsvaga bestånd av lekfisk men kan även vara resultat av mindre mat i havet för både lax och öring

Byskeälven

1. Rätt normal start på säsongen, en hel del riktigt stor lax. Tyvärr verkade laxstigningen avta tidigt denna säsong. En period av värme i juni gjorde dessutom det svårt att fiska.
2. Så långt ser det ut att vara mindre lax än de senaste åren, Öringsfångster relativt normala. Räknaren i Fällfors pekar dessutom mot en uppgång mindre än ett normalår.
3. Ungefär lika mycket fiskare som i fjol. Periodvis väldigt mycket folk en period, innan värmen kom.
4. En del sjuk fisk ganska tidigt i år, en del död lax har hittats. Många anser att andelen sälskadad fisk ökat.
5. En klen årgång kanske, mellanlaxen som normalt dominerar saknas till stor del? Många tror att foderfisket i havet börjar ta ut sin rätt?

Kågeälven

1: I Kågeälven togs första öringen för säsongen först den 5 maj. Försäsongen var ganska dåligt och endast 66 öringar över 50 cm fångades. Alarmerande nog fångades endast en enda laxbesa under vårfisket. Vi såg en del svampangripen lax under hösten i samband med leken ifjol.

2: Ingen nystigen lax är fångad i Kågeälven ännu i år. Vi har heller inte sett några laxar i älven ännu.

3: Det har varit betydligt färre fiskare med anledning av det dåliga fisket och att försäsongen fick ett abrupt slut när värmen kom tidigt och vattnet försvann.

4: Inga observationer av sjuk eller död fisk ännu.

5: Utifrån tidigare elfisken som legat på en ganska konstant nivå så hade vi inte förutsett en så svag återvandring i år. Något är fel, sannolikt så är det födobrist i havet även för laxen och öringen.

Rickleån

Eftersom Rickleåns övre knappast kan sägas ha något lax/havsöringsfiske nu när vi inte längre kontrollerar sträckan nedströms Bruksforsen är detta bara hörsägen från sträckorna nedströms. Fisket startade som vanligt 1:a Maj. Mycket snö och kallt vatten under första halvan av Maj. Trots det var vårfisket (dominerat av överståndare) ganska normalt, både öring och lax fångades. I fiskräknare i Fredriksfors (fiskväg nummer tre som skall passeras) har hittills 22 fiskar (12 öring, 10 lax) passerat. Detta är i samma storleksordning som i fjol vilket var ett av de bästa åren sen fiskvägarna togs i drift. Siffran är ändå låg, dels på grund av att fisken i Rickleån verkar vandra sent och dels på att fisken har svårt att hitta/och passerar alla tre fiskvägarna. Sävarån.

1. Säsongen började rätt skapligt (1 maj). Ovanligt många stora övervintrade öringar i systemet. Åtminstone 3 öringar över 90cm bekräftade och ett gäng kring 70cm. Medelvikten betydligt högre än tidigare år men mindre antal än i fjol. Däremot nystigna öringar nästan uteblev i år. De enda bekräftade havsöringarna togs vid centrumbron i Sävar.

Laxarna har nästan helt lyst med sin frånvaro. Togs någon enstaka övervintrad bara. Därefter tror jag att det har tagits kanske 5 nystigna. Men mer bekymmersamt är att nästan inga laxar har syns till på selen där dom brukar stå och rulla.

2. Vi har tyvärr inte någon fiskräknare och vår fångtsrapportering har inte hunnits sammanställas och analyseras. Men vad man kan säga är att det har varit rekordmånga fiskare men väldigt lite nystigen lax och öring.

3. Mer fiskare.

4. Inga rapporter om sjuka fiskar.

5. Jag killgissar att det kan vara en kombination av dåligt strömning och sill bestånd tillsammans med snabbt höga temperaturer i skogsälvarna när laxarna anlände. Så min förhoppning är att laxen cirkulerar ute vid kusten och försöker käka upp sig medans dom väntar på högre eller kallare vattenstånd.

Vindelälven

Överlag svag laxuppvandring till Vindelälven hititills under innevarande säsong. Uppvandringen följer laxkurvan i stort där vi sannolikt även nästa säsong får begränsad uppvandring med lax som har två (mellanlax 3-7kg) eller flera havsår (s.k. MSW-fish). Möjligen sker ökande uppgång av smålax med ett havsår (1-3kg) med start nästa år. 2025 och framledes bör vi återigen erhålla bättre uppvandring av lax till Vindelälven. Vi har haft några år med stark rekrytering av laxungar i Vindelälven, vissa påbörjade sin smoltutvandring redan i år och goda återfångster rapporteras från smoltfällan i Norrfors.

Fisket i Vindelälven tar vanligtvis fart lite senare laxen fördröjs när de skall passera Norrfors med nedströmsliggande sammanflödesområde. Första laxen passerade fiskvägen veckan innan midsommar och är i paritet med normal tid. I dagsläget (6/7-23) har endast 444st laxar passerat räkneverket i fiskvägens översta steg. Få fiskar ger begränsat fisketryck och således få landade fiskar. Högsta fisketrycket och bästa fisket infaller normalt under augusti månad. Såväl laxar som fångats och märkts (pit-tags) i estuariet samt individer som passerat fiskvägen har dominerats av lax med 3-havsår (>7kg).

Öreälven

1. Fisket kom igång sent och lite fisk
2. Väldigt dåligt med fångster, hörde talas om första laxen långt in i juni.
3. Vid början av säsongen relativt normalt med fiskare, men allteftersom blev de färre och färre
4. Inte sett eller hört talas om någon sjuk, skadad eller död fisk.
5. Två teorier
 - a) P.g.a. den varma sommaren 2018 dog mycket av den fisk som kläcktes på våren 2018, vilket borde vara den årgång som skall återvandra 2023.
 - b) Stora funderingar runt industrifisket i Östersjön, hur mycket smolt och vuxen lax/öring fångas av trålarna.

Lögdeälven

1: Fisket kom igång bra med mycket folk men med dåliga fångster. Antalet fiskare minskade därefter snabbt allt eftersom säsongen fortgick.

Inga sjuka eller döda fiskar

Kall vår sen varmt och lite vatten.

Moälven

1: Fisket är upplåtet (de flesta FVO) från 1 juni. Trögt men några havsöringar fångade. V22 vatten 11 grader. Normalt högt. V 25 vatten 19 grader. Lågt.

2: Betydligt mindre lax och havsöring. Fram tom vecka 25 har 4 lax/2 öring passerat Sågfallet Utterån. Nedströms Moälven har vi ingen räkning. Att jämföra med 2022 27 lax/10 öring. Vi räknar med att Utterån står för ca 25% av uppvandring.

3: Ingen uppgift

4: Nej

5: Varmt vatten och brist på uppfriskande regn. Lågt vatten i havet. Lågt vattenstånd i älv from v.24

Ljungan

Ett litet livstecken från Ljungan i positiv bemärkelse. Här bedrivs inget fiske efter lax på grund av den allvarliga beståndssituationen. Dock så har vi fått höra att det har setts ett antal laxar i Ljungan under förra veckan.

Testeboån

1. Laxarna och öringarna som hittills passerat fiskräknaren i Strömsbro kan räknas på fingrarna. Fler laxar och öringar har säkert varit in i ån från slutet av maj och hela juni, men inte hittat upp förbi kraftverket. Flödet i Testeboån är nu extremt lågt. Svala nätter under värmeböljan och nu svalt hela dygnet har hållit ner vattentemperaturen till runt 20 grader.
2. Ungefär som de senaste åren.
3. Praktiskt taget ingen har provat fiska på den fisk som stigit hittills.
4. Ingen observation av sjuk eller död fisk.
5. Vi vet vid det här laget att den svaga uppvandringen av framför allt lax år efter år i Testeboån i första hand beror på förluster av smolt i Strömsbro kraftverk och att kraftverket hindrar lekvandringen. Båda problemen hoppas vi ska lösas i och med NAP-prövningar som nu pågår. Det kommer skapa förutsättningar för helt andra mängder lax och öring i Testeboån. Just i år bidrar även det låga flödet till blygsam uppgång.

2/7 passerade denna öring

1. Vårsäsongen på havsöring gav 400 fångster under de drygt 40 dagar som fisket pågick (20 mars - 30 april). Havsöringen visar en överraskande snabb återhämtning efter svampangreppet hösten 2020. Fisket startade med högt och kallt vatten i mars, men med utebliven nederbörd föll vattenståndet snabbt under april.
2. 400 fiskar under vårfisket är nära "normalfångst" för Em. Dock var laxsäsongen i maj-juni en besvikelse, med svag uppvandring av lax och ingen fångst.
3. Em är i princip fullbokat alla tillgängliga fiskedagar. Så samma antal fiskare 2023 som tidigare år.
4. Nej, fisken ser ut att må bra.
5. Extremsommaren 2018 medförde hög dödlighet på de lax- och öringungar som befann sig i ån då. Detta kunde vi konstatera efter det årligt återkommande elfisket i början av september samma år. Vi tror att laxungar dog i stor utsträckning, men vi är lite mer osäkra när det gäller öring då de verkar ha andra strategier än laxen. Det är dessa laxungar som skulle varit vuxna lekvandrare nu, och alltså saknas till stor del. Det finns också farhågor om att det kraftigt minskade beståndet av sill/strömming i Östersjön har negativ påverkan på överlevanden för framförallt lax, men även havsöring.

Mörrumsån

2023 års fångst av nystigen lax ligger i samma nivå som förra året.

Första nystigna laxen fångades 29/4, 97cm lång 10,8 kg.

Vattenföringen var drygt 30 kubik/s och vattentemperaturen kring 11 grader.

Ingen sjuk eller död fisk har än så länge noterats.

Just nu har vi en väldigt bra uppgång av fisk genom kameraräknaren. En hel del öring har börjat stiga med.

Jämför vi med tidigare år så syns det iallafall ingen försämring på uppvandringen hittills.

Antalet fiskare minskade som vanligt en bit in i juni.

OM STIFTELSEN FÖR ÖSTERSJÖLAXEN

Stiftelsens ändamål är att främja en långsiktig hållbar förvaltning av vilda lax- och öringbestånd i Östersjön och dess vattendrag. Med Östersjön och dess vattendrag så menar stiftaren alla de habitat där det finns befintliga vilda lax- och öringsbestånd eller där fiskarterna kan etablera sig som har en historisk eller befintlig koppling till Östersjön, det gäller vattendragen, deras mynningsområden, längs kusten och ute i havet.

Stiftelsen tillgodoser sitt ändamål genom att ge bidrag till organisationer som arbetar med fiskeförvaltning och fiskevård i Östersjön och dess vattendrag samt ge bidrag till forskningsprojekt eller andra åtgärder som stärker de vilda lax- och öringbestånden.